

PRVA I DRUGA POSLANICA SVETOG PAVLA APOSTOLA KORINĆANIMA. PAVLOVO EVANĐELJE KAO GOVOR O KRIŽU*

FRANJO KOMARICA
Biskupski ordinarijat
78100 Banja Luka
Bosna i Hercegovina

Predavanje na znanstvenom skupu
Primljeno 26. 4. 1997.
UDK227.07

Sažetak

Zivot apostola Pavla, nakon doživljaja kod Damaska, kad je bio na službenom zadatku proganjanja i uništavanja Kristovih učenika, krenuo je sasvim drugim pravcem (usp. Fil 3,4-11). Od tada je Pavao stajao potpuno u službi Isusa Krista svoga Gospodina, kako sam ističe na više mjesta (usp. Gal 2,20; 2 Kor 4,5; Fil 1, 21-24). U prekaljenom, očvrstulom apostolskom poslanju i djelovanju (usp. 1 Kor 4,9-13; 2 Kor 6,3-10, 11, 23-33) Pavao je svoju vjeru u Krista ostvario do krajnjih konsekvenci i dospio do vrlo duboke ljubavi prema Kristu, do samog mističnog doživljaja Krista-Spasitelja (usp. Gal 2,20; 6,14.17; 2 Kor, 7-18; Fil 3,10 sl., Kol 1,24).

Za razliku od sinoptičara, Pavao se u svome propovijedanju i djelovanju ne zanima u prvom redu za ovozemaljsko Isusovo djelovanje, za Isusove riječi i djela. Temelj njegovog misionaraskog djelovanja i teološkog naučavanja jest Isusov KRIŽ i Isusovo USKRŠNUCE. Pavao Isusa promatra kao proslavljenog, i ujedno aktualnog svoga Gospodina, koji sjedi zdesna Bogu. Očekuje u budućnosti da se on u Paruziji ponovo pojavi u svojoj slavi.

U svome naviještanju Isusa Krista kao Raspetoga (usp. 1 Kor 2,2) nadovezuje se Pavao na židovsko iščekivanje Mesije. To iščekivanje Pavao nadvladava paradoksalnošću-neočekivanošću Božjeg djelovanja koje se manifestira po križu. Nije ni čudo što tako postupa, jer je i sâm bio nadvladan od Raspetoga, koji mu se objavio kao Uskršli dok je, radi očuvanja i obrane vjere (zapravo vjerskih kalupa) svojih otaca, žestoko progonio i zatirao kršćanske zajednice.

U tome je Pavao upoznao spasavajući put vjere - protivan svim opravdanjima obavezujućeg židovskog zakona. Taj put je za njega postao bitni, nezaobilazni kriterij

Kristove Radosne vijesti - Evandjelja; naime put scandalum crucis (sablazni križa) - prema Pavlu - nikako se i ni u jednom slučaju ne smije odstraniti niti iz Kristovog spasiteljskog djela, niti iz djelovanja njegove Crkve (usp. Gal 5,11, 6, 12).

Korinćanima, kako ćemo malo kasnije opširnije čuti, koji su poput Atenjana bili izrazito naklonjeni lažnom, samodostatnom i zato zapravo ograničenom intelektualizmu, Pavao nije želio ništa drugo i nikako drugačije propovijedati nego Isusa Krista i to Raspetoga (usp. 1 Kor 2,2), a što je - kako Pavao sam ističe "Židovima sablazan, poganima ludost, pozvanima pak i Židovima i Grcima - Božja sila i Božja mudrost" (1 Kor 1,23).

Pavao je mogao Krista propovijedati kao "Božju silu", jer je kod uskrsnuća nad umrlim Isusom došla do izražaja Božja sila koja mrtve oživljava na neuništivi život. Križ koji bolno i uvredljivo stoji u povijesti

* Predavanje održano na Dvadeset četvrtoj katehetskoj zimskoj školi 1997.

ljudskog roda - a prema planu Božjeg spavanja ljudskog roda i treba da stoji - da ljudski rod ne bi ostao na obmanjujućim stranputicama vlastite samodopadnosti i samodostatnosti, nego da se spasi po vjeri i milosrđu Božjem (usp. 1 Kor 1,21,31), križ dakle Kristov izgleda sasvim drugačije kad je obasjan svjetlom Kristova uskrsnuća, tj. kad se vjeruje da je Bog Isusa uskrisio od mrtvih (usp. Rim 4,24).

Križ i uskrsnuće Isusovo pripadaju kod Pavla neodvojivo zajedno, kako je to (vjerovatno od Pavla preuzeto) izrečeno u soteriološkoj tvrdnji u poslanici Rim 4,25, "nego i za nas kojima se ima uračunati, nama, što vjerujemo u Onoga, koji od mrtvih uskrisivši Isusa, Gospodina našega, koji je predan za opačine naše i uskrišen radi našega opravdanja".

Ljudska slabost koju je Isus Krist na sebe uzeo manifestira se na posebno jasan način u njegovoj mucii i smrti na križu. Ali, ujedno se u Njemu otkriva i Božja sila, iz koje on nakon uskrsnuća živi: "raspet bi, istina, po slabosti, ali živi po sili Božjoj" (2 Kor 13,4).

Prema Pavlovom shvaćanju u događaj razapinjanja i uskrisivanja Isusovog uključen je i svaki krštenik svojim krštenjem. Iz toga, tj. iz te i takve stvarnosti shvaća Pavao i kršćansko postojanje u njegovoj ovozemaljskoj patnji i nevolji, ali i u vjerujućem nadanju (usp. 2 Kor 4,11-14, Fil 3,10 sl); isto tako i u moralnim obavezama kršćanina kao i u eshatološkom obećanju koje je Kristovim učenicima dano (usp. Rim 6,4.8; 8,17).

Pavlova kristologija je vrlo snažno i soteriološki označena, jer je ona ujedno odgovor na pitanje o smislu čovjekova života i o ključu čovjekova spasenja. Odmah treba nadodati da se Pavlovo shvaćanje Isusove osobe - tj. Kristovog križa i uskrsnuća - u njegovom propovijedanju ne iscrpljuje samo u Pavlovoj rječitosti glede razumijevanja čovjekove egzistencije, nego je utemeljeno na njegovoj vjeri u Isusovu osobu te u prikazivanju te iste Isusove osobe s onim značenjem koje on toj osobi u vjeri pridaje.

PAVLOVO EVANDELJE KAO GOVOR O KRIŽU

Nakon ovih nekoliko uvodnih misli na zadanu temu, o samoj temi "Pavlovo Evan-

đelje kao govor o križu" želim progovoriti nešto konkretnije na temelju teksta iz njegove Prve poslanice Korinćanima 1,18.31 i 2,1-5. To mjesto mi se čini dovoljno temeljnim za razumijevanje Pavlove teologije križa odnosno same srži njegovog propovjedničkoga i misionaraskog rada. Već sada se može reći da ni Crkva, autentična zajednica Kristovih vjernika, ne može drugačije razmišljati.

Spomenuti sam odlomak razdijelio u tri dijela:

- 1) 1,18-25;
- 2) 1,25-31;
- 3) 2,1-5.

1) 1 Kor 1,18-25:

"Uistinu, besjeda križa ludost je onima koji propadaju, a nama spašenicima sila je Božja. Ta pisano je: Upropastit ću mudrost mudrih i odbacit ću umnost umnih. Gdje je mudrac? Gdje je književnik? Gdje je istraživač ovoga svijeta? Zar ne izludi Bog mudrost svijeta? Doista, kad svijet u mudrosti Božjoj Boga ne upozna mudročću, svidjelo se Bogu ludošču propovijedanja spasiti vjernike." (18-21)

Ovi Pavlovi retci (18-21) naslanjaju se sadržajno na prethodni sedamnaesti redak, koji glasi: "Jer ne posla me Krist krstiti, nego naviješčivati Evanđelje, i to ne mudročću besjede, da se ne obeskrjepi križ Kristov."

Malo kasnije, u pogl. 2,1-5 (o čemu će još biti riječi) Pavao će opširnije govoriti o tom svome specifičnom načinu propovijedanja.

U ovom prvom odsjeku (18-21) Pavao izlaže svoju prvu veliku temu - obrazlažući je pozitivno i negativno, izazovno, čak i šokirajuće, ali ne šokantnije niti drskije nego što je sam sadržaj teme - tj. KRIŽ Sina Božjega: što je taj križ u sebi i što on ostaje za sva vremena.

Svatko treba da sam sebi posvijesti za što i na što ga taj Kristov križ izaziva, provocira.

Jer nema nikakve sumnje, na tom i takvom križu Kristovom ostaje se postojanim ili se propada ukoliko ga se ne prihvati; na njemu, Kristovom križu odlučuju se kako spasenje tako i propast svakoga pojedinog čovjeka.

Ako je za nekoga križ neprihvatljiv i vrijedan prezira, ako nekoga križ čini mrzovoljnim, obeshrabrenim, nesretnim, onda to znači da križ smeta predodžbama, ruši predodžbe koje dotični čovjek ima odnosno treba da ima, kako bi se kao osoba što više i što bolje razvio, usavršio. U takvom slučaju, dotičnom se čini da je slika koju ima o čovjeku vrlo bijedna, vrlo primitivna, dok njegova predodžba o Bogu ostaje isuviše masivna. Takvo razmišljanje je krivo! Ono je osuđeno kao nepravilno, neistinito upravo po križu, križu Kristovu!

Pavao je morao mnogo razmišljati upravo o sablažnjivosti, izazovnosti rassetog Spasitelja. On sam je najprije dugo protiv Boga rassetog na križu. A sada, kada mu se taj rasset Bog - ali kao Proslavljeni - ukazao u "sili Božjoj", on je morao cijelu Božju objavu i Božji plan spasenja ljudskog roda osvjetliti upravo od ove, najprije najtamnije, pa onda najsvjetlije točke, odnosno činjenice.

Iza ove, očito objektivne tvrdnje, iznesene u obliku teza, osjeća se najosobnije Pavlovo iskustvo! Zato se ovu Pavlovu rečenicu mora čitati i promatrati upravo s tog aspekta. Valja je vrlo točno čitati, kako bi se pravilno shvatilo što Pavao kaže, a što ne kaže.

Pavao npr. ne kaže da su neki unaprijed osuđeni na propast, što je onda kao posljedica vidljivo u njihovom odbijanju križa. Ne na tome, nego upravo na činjenici da li netko Evanđelje - Radosnu vijest, spasonosnu vijest o Rassetome - prihvaća ili ne prihvaća, na toj se činjenici temelji odluka o njegovom spasenju ili o propasti.

Iskustvo, koje je Pavao vjerojatno osobno doživio, potvrdilo se, ponovilo se u njegovu misijskom djelovanju upravo u blizini Korinta, u Ateni, i to na posebno upečatljiv i za Pavla bolan način.

Prisjetimo se izvještaja iz Dj 17,16-34! Pavao je u Ateni tamošnjim intelektualcima, znanstvenjacima, u tvrdavi pameti koje je znao da se nalazi, pokušao na njihov način, njima pristupačnim rječnikom i pojmovima, protumačiti kršćansku poruku. Ali, taj njegov pokušaj je propao!

Da bi pravilno, tj. uspješno izišao na kraj i s tim novim iskustvom koje je u Ateni stekao, iskustvom odbijanja Kristove poru-

ke i Kristovoga spasiteljskog djela - njegove muke i smrti na križu i njegova slavnog uskrsnuća, Pavao je nanovo počeo čitati svetopisamske tekstove i promatrati ih drugim očima. Tako je otkrio u njima doista mnogo novog svjetla. Već i na ovom mjestu - kao temelj Pavlovih tvrdnji - stoje zapravo mnogi citati, npr. iz Izaije proroka: "Zato ću, evo, i dalje čudno postupati s ovim narodom - čudno i prečudno - i propast će mudrost njegovih mudraca, pomrčat će umnost njegovih umnika" (29,14); ili: "Pravi su luđaci knezovi soanski, mudri savjetnici faraonovi glupu savjetuju" (19,11); ili: "Srce će ti u strahu misliti: gdje li je onaj što je brojio, gdje li je onaj što mjerio, gdje li je onaj što je probrojavao mladiće?" (33,18); ili iz knjige Jobove: "Ali u Njemu (Bogu) mudrost je i snaga, u Njemu savjet je i sva mudrost" (12,13).

U svim tim citatima vidljiv je jedinstveni zakon Božje milosti, tj. da Bog djeluje upravo suprotno od čisto ljudske mudrosti.

"Mudrac, književnik, istraživač". - Teško je ovdje razlučiti da li Pavao svakom od ove tri navedene riječi misli na židovski ili na grčki ambijent. Sigurno pak jest da on ovdje želi oba ta ambijenta objediniti i pogoditi, dakle, sve ono što se samo i isključivo temelji na čisto ljudskoj kadrosti, na naravnim, ljudskim snagama, na čisto humanističkim vrednotama.

Ima doista mnogo materijala, podloge u vidljivim stvorenjima za neiscrpno divljenje Božjoj mudrosti, koju čovjek u stvorenjima oko sebe - uključujući dakako i sebe - može otkrivati (npr. Rim 1,19 - gdje se kaže: "Što se o Bogu može spoznati, očito im je: Bog im očitova!").

Ali, čovjeku je teško prepoznati taj osnovni govor Božji u njegovoj Stvoriteljskoj prirodi. Upravo napredak prirodnih znanosti treba voditi čovjeka da traži iza tajni prirode neizmjernu tajnu samoga Boga Stvoritelja i da mu iskaže dužni poklon, čašćenje i priznanje.

No Bog je izabrao drugačiji način, drugačiji put za uspostavljanje i ostvarenje svoga spasiteljskog nauma. Taj put ne traži istraživački razum, niti se on zadržava na mnogoznačnosti naravnih spoznaja. Ta suverena slobodna odluka Božja dolazi posebno snažno i upečatljivo do izražaja u riječi-

ma: "Svidjelo se Bogu (ludošću propovijedanja spasiti vjernike)": To je isti onaj izraz koji kod evanđeliste Mateja sam Isus upotrebljava: "Da, Oče, tako se tebi svidjelo!" (11,26)

Nastavimo s retcima 22-25:

"Jer i Židovi znake ištu, i Grci mudrost traže, a mi propovijedamo Krista rassetoga: Židovima sablazan, poganima ludost, pozvanima pak i Židovima i Grcima - Krista Božju silu i Božju mudrost. Jer ludo Božje mudrije je od ljudi i slabo Božje jače je od ljudi."

Primjećujemo kako sadržaj koji Pavao prezentira postaje sve napetiji, uzbudljiviji. Što se Pavlu na europskom tlu dogodilo najprije u Ateni, a što se, kako se čini, nastavilo događati i u Korintu, samo je promjena na europsko tlo (tada je to značilo na helenističko, grčko) od onoga što je Pavao na semitskom, tj. židovskom tlu već bio - i to vrlo bolno već ranije iskusio, upoznao i uvijek iznova doživljavao. Grci su u biti bili zarobljeni u isti način poimanja kao i Židovi. I jedni i drugi pokušavali su pred Bogom i njegovom objavom sebe same potvrditi, dokazati, afirmirati. Svaki je držao da ima neotuđivo pravo, da Božjoj objavi on osobno propiše mjerila i uvjete, kako ta Božja objava mora izgledati, ukoliko bi trebalo da ju on, čovjek - Grk ili Židov - prihvati kao takvu, tj. kao Božju objavu.

"Židovi znake ištu, a Grci mudrost traže."

Kraće i jezgrovitije se nije mogla sažeti razlika između ta dva temeljno različita duhovna stava i svijeta. U ovom duplom označivanju je prepoznatljiva i veličina i opasnost od fatalne jednostranosti i židovskog i helenističkog duha: tamo religija proroka, ovamo kultura filozofa. Doista je zastrašujuće da svaki put upravo ono što bi trebalo biti najbolje zatvara put vjeri, koja jedina može čovjeka istinski usrećiti.

Ovdje se može ipak postaviti i ovakvo pitanje: Zar nije i Bog sam svoje glasnike opečatio znakovima? Zar nije i cjelokupna povijest spasenja, put i način izbavljenja Božjeg naroda označena znakovima:

Iz egipatskog ropstva, preko Sinaja - u Obecanu zemlju? Zar se nije moglo očekivati da i on i novo i ktomu konačno spasenje ostvari i obznani upravo preko znakova?

No iz Mt 12,38 nam je poznato kako Isus farizejima i saducejima predbacuje: "Znak traži pokvareni i preljubnički naraštaj, ali mu se neće dati drugi znak osim znaka Jone proroka."

Čovjek je uvijek sklon da nešto, što mu se dopusti, što mu se dadne, tako zaposjedne, da se naprosto protivi svakoj promjeni koja bi se - opravdano - od njega očekivala.

To je u najkraćem bit židovskog ponašanja: "Židovi znake ištu."

"A Grci mudrost traže" - tvrdi Pavao dalje. Oni se upravo suprotno Židovima ponašaju. Ne očekuju nikakve izvanredne pothvate, znakove odozgo. Za to su oni, dakako u svojim vlastitim očima, i suviše napredni, znanstveno izobraženi. Oni su uvjereni da se razumiju u način kako se Božje stvari mogu staviti pod ljudsku kontrolu. Njima su poznate velike mogućnosti ljudskog razuma. Znani su im i naponi koje moraju poduzeti, ali i užitak - zapravo prava slast - da se slijedi, da se bude učenicom kakva mislioca, filozofa, govornika, koji svoje slušaoce vodi visokim horizontima i putevima mislenog ambijenta.

U tom kontekstu nalazi se Pavao kao glasnik, navjestitelj Rassetoga! To što Pavao govori direktan je udarac svima malo prije spomenutim strēmljenjima.

Pa ipak, možemo s pravom reći da se događa pravo čudo, da se našlo i da se nalazi ljudi i ovdje i tamo - tj. i među Grcima i među Židovima - koji upravo tako, od Pavla naviještenog Isusa Krista upoznaju i prihvaćaju kao pojavu, kao sažetak mnogo višeg i upečatljivijeg objavljivanja snage i mudrosti Božje.

Ova novootvorena mogućnost, upravo onda i ondje, kad i gdje se čini da je svaka ljudska mogućnost zaustavljena, ograničena, prepriječena, otvara se - tj. prihvaća se i nasljeđuje Rasseti Krist - pomoću Božjeg poziva, koji je u isto vrijeme s jedne strane blag, mio, a s druge strane primamljiv i ujedno pobjednički, suveren.

Bog, koji poziva čovjeka preko svojih glasnika, koji izgledaju slabi, nemoćni, siguran je u svoju stvar, tj. siguran je da će njegov plan, njegova nakana apsolutno uspjeti.

Stoga i Pavlova teologija KRIŽA uvire, tj. svršava, biva zaokružena trijumfirajućom

konstatacijom, u kojoj on ne dopušta ni najmanje sumnje, da je mudrost i snaga na kraju krajeva samo i apsolutno na strani Božjoj, makar Božje djelovanje i djelovanje ljudi koji po Božjem ovlaštenju nastupaju u njegovo ime izgledali ne znam kako slabo i ludo!

2) 1 Kor 1,26-31

“Ta, gledajte, braćo, sebe, pozvane: nema mnogo mudrih po tijelu, nema mnogo silnih, nema mnogo plemenitih. Nego lude svijeta izabra Bog da posrami mudre, i slabe svijeta izabra Bog da posrami jake, i neplemenite svijeta i prezrene izabra Bog, i ono što nije da uništi ono što jest, da se nijedan smrtnik ne bi hvalio pred Bogom. Od njega je da vi jeste u Kristu Isusu, koji nama posta mudrost od Boga, i pravednost i posvećenje i otkupljenje, da bude kako je pisano: Tko se hvali, u Gospodinu neka se hvali.”

Pavao je najprije, u ranije citiranim rečenicama svoga pisma uveo zajednicu u dubine Božjeg spasiteljskog djelovanja i pokazao im svu bjelosvjetsku raširenost - tj. univerzalnost tog plana.

Sada u upravo pročitanim rečenicama uočavamo kako Pavao iznenada svrće, rekli bismo, pogled i pozornost slušaoca, odnosno vjernika u Korintu - na njih same.

Kakav nam se prizor ukazuje!?

To što je sam Bog okupio u jedno svoju zajednicu, zar to nije ista slika koju im je malo prije Pavao već bio naslikao, ali ovaj put - s vrlo konkretnim, prepoznatljivim likovima!? Većina članova zajednice vjernika u Korintu ne potječe iz tzv. gornjeg sloja tamošnjeg društva - niti s obzirom na izobrazbu, niti na posjed, niti na ugled u društvu. Među njima ima mnogo više malih zanatlija, lučkih radnika, malih trgovaca, kućnih pomoćnica, nego što ima profesora, direktora banaka, govornika, bogatih dama.

To znači da bogatstvo u izobrazbi ili u posjedovanju materijalnih dobara ne treba nužno značiti nepremostivu zapreku, prepreku za vjeru i za milost, i obratno - nije svaki siromah nužno time već predodređen za Kraljevstvo Božje!

Promotrimo ukratko - u već citiranim Pavlovim riječima - ne samo sve izraženiji patos jednog pravog obrata, izvrtanja svih ljudskih mjerila, nego poglavito činjenicu

kako je Pavlova spoznaja utemeljena potpuno na biblijskim, tj. starozavjetnim motivima.

Naime, često možemo susresti slične paradokse u Psalmima, a onda i na vrlo poznatom mjestu - “Magnificat”: “Silne zbaci s prijestolja a uzvisi neznatne” (Lk 1,52).

Sva ta Pavlova spoznaja sažeta je i kulminira u njegovim izričajima u dva navrata - najprije negativno (1,29), a onda pozitivno (1,30), - tj. “da se ni jedan smrtnik ne bi hvalio pred Bogom” i “Tko se hvali u Gospodinu neka se hvali”. To “hvaljenje” bila je strast i kod proroka Jeremije, a kod Pavla “hvaljenje u Gospodinu” izriče posebnu blizinu i prisnost Boga i čovjeka.

To je upravo ono posebno, ono što se nalazi u središtu oduševljenja za Boga i oslanjanja na Boga, a protiv čisto ljudske samodostatnosti: naime, četiri poimenična izraza o onome što mi ljudi postajemo ili imamo, a što jedino pred Bogom može i opstati jer od Boga i dolazi: mudrost, pravednost, posvećenje i otkupljenje. Svaki od ovih izraza izriče zapravo isto, ali svaki put s drugog aspekta. Svi zajedno razotkrivaju ono bogatstvo koje nam sam Krist daje i ono što smo mi sami u Kristu i po Kristu.

3) 1 Kor 2,1-5

“I ja, kada dođoh k vama, braćo, ne dođoh s uzvišenom besjedom ili mudrošću, navješćivati vam svjedočanstvo Božje, jer ne htjedoh među vama znati što drugo osim Isusa Krista, i to rassetoga. I ja pridoh k vama slab, u strahu i u velikom drhtanju. I besjeda moja i propovijedanje moje ne bijaše u uvjerljivim riječima mudrosti, nego u pokazivanju Duha i sile, da se vjera vaša ne temelji na mudrosti ljudskoj nego na sili Božjoj.”

Dakle, ovdje vidimo da nije samo u slučaju sastava zajednice korinških kršćana prepoznatljiv milosni zakon Božji koji remeti sva ljudska vrednovanja i očekivanja. Jednako je tako i prvo djelovanje apostola u Korintu, prema njegovom vlastitom svjedočenju, označeno izvanredno zornim predstavljanjem istog sadržaja i načina djelovanja Božje milosti.

Kad su po Pavlovu djelovanju, njegovu propovijedanju, Korinćani uzvjerovali, nisu

toga možda ni bili dovoljno svjesni. Rasvijetljeni vjerom, oni su mogli proniknuti u čudo spasiteljske osloboditeljske poruke o raspetom Sinu Božjem. Ali sada, kad ih Pavao podsjeća na te dane i tjedne svoga prvog boravka među njima, oni moraju priznati: Doista je tako! Pavlov nastup, njegove propovijedi i cjelokupno njegovo držanje bili su sami po sebi sve drugo nego imponirajući, impozantni. Nakon onog iskustva u Ateni, Pavao je svjesno odlučio da ne polaže važnost toliko na ljudsko retoričko, govorničko umijeće, kako bi Evanđelje koje iznosi učinio privlačnim. Osim toga, i sam se Bog - u Pavlovom slučaju - "umiješao", rekli bismo - dodatno, preko tjelesnih poteškoća o kojima Pavao govori u svojoj 2 Kor 12,9 sl. ("trn u tijelu", "anđeo sotonin", "da se ne uzoholim"). Te poteškoće imaju svoju paralelu u još bolnijim duševnim patnjama - prema 2 Kor 11,23-29 ("mnogovrsni naponi", "pogibelji stalne", "šibanja", "lažna braća", "briga za sve Crkve i njihove različite probleme i potrebe).

Pavao daje do znanja da ga je u svemu tome na poseban način sam Bog krijepio! Ono što se o Pavlu kaže u Djelima apostolskim 18,9 ("Ne boj se, nego govori i ne daj se usutkati." Ta ja sam s tobom i nitko se neće usuditi da ti naudi!") podsjeća na Isusovu situaciju na Maslinskoj gori, kao i na neka iskustva proroka. Zato ovdje Pavao upotrebljava riječi: "strah" i "veliko drhtanje".

Ali Pavao sve to prihvaća, ne mrmljavajući, ne protiveći se Bogu, nego svim svojim srcem, svim bićem. Tko je glasnik onoga koji je na križu nas otkupio, taj mora žrtvovati sve, pa i samu svoju egzistenciju. Zašto? Pavao ovdje ističe samo jedan razlog - da vjera onih koje on svojim propovijedanjem oduševi i pridobije za Krista ne postane ovisna o njegovoj imponirajućoj osobi niti o njegovim oduševljenim i sjajnim argumentacijama. Jasno je, da osoba glasnika, vjerovjesnika mora također biti uključena i djelotvorna, ali ne u obliku kratkog spoja između dotične osobe i njegove ljudske mudrosti do isto tako ljudskog prihvaćanja i osvjedochenja, nego u jednom daleko dubljem i istinskijem međuodnosu. Koji je to odnos?

Misterij, tajna Kristovog križa se ponavlja nužno i u Kristovim učenicima i u sebi

uključuje njihovu kompletnu egzistenciju, cjelovito njihovo biće. Ako netko pritom, dakle u svome životu i djelovanju, uvjerljivo pokazuje i "duha", onda to nije neki imponirajući čisto ljudski duh, nego "pneuma" tj. nadnaravna Božja snaga i sila koja po dotičnome dolazi do izražaja. Obje riječi "Duh i sila" - u r. 4. "nego u pokazivanju Duha i sile" - pripadaju jedna drugoj i to tako da znače zapravo jedno te isto, odnosno jedna drugu međusobno osvjetljavaju. "Duh" je ovdje Božja snaga, a Božja snaga se događa u Duhu. Samo po sebi, ovdje se može misliti na čudesa koja su Pavla pratila na njegovim misijskim putovanjima (npr. Dj 16,16-26 - Pavao i Sila u zatvoru u Filipima, potres, spali okovi, tamničar hoće da se ubije). Ali to mogu biti i čudesa duhovnih obraćenja, a, po svemu sudeći, to se upravo događalo u Korintu. Da se ljudi otvore Evanđelju sa svim posljedicama koje iz toga proizlaze, zapravo je čudo.

Današnji pak čovjek smatra čudom ono što očevidno i u grubom obliku dokida naravni zakon. Zato se pokazuje često nesposobnim da prepozna čudesa koja Bog danas, tj. u ovo naše vrijeme, čini na neupadljiv, sebi - Bogu svojstven način.

Zaključak

Očito je, dakle, da se kod apostola Pavla poklapa, možemo reći, poistovjećuje njegovo propovijedanje Evanđelja s njegovim propovijedanjem križa Isusa Krista, križa koji se po Kristovom uskrsnuću pokazuje kao nezaobilazno spasavanje čovjeka (usp. 1 Kor 1,17).

Pavao kod Korinćana ne želi nizašto drugo da zna nego za križ Kristov (usp. 1 Kor 1,23; 2,2); a pred Galaćanima se ničim drugim ne želi prodičiti osim Križem Kristovim (usp. 6,14).

Kristov križ i Kristovo uskrsnuće ujedno je - prema Pavlu - središte cjelokupne povijesti spasenja. U njemu se ispunjavaju sva Božja obećanja i sav Zakon. To je ujedno središte povijesti svijeta, budući da se kategorije "izabrani" i "neizabrani" - u Kristovom raspetom tijelu - pomiruju, kako to Pavao ističe na jednom drugom mjestu u Ef 2,14-18: "Doista on je Mir naš, on koji od dvoga učini jedno: pregradu razdvoj-

nicu, neprijateljstvo razori u svome tijelu. Zakon zapovijedi s propisima obeskrjepi da u sebi, uspostavljajući mir, od dvojice sazda jednoga novog čovjeka, te obojicu u jednom Tijelu izmiri s Bogom po križu, ubivši u sebi neprijateljstvo. I dođe te navijesti mir vama daleko i mir onima blizu, jer po njemu i jedni i drugi u jednom Duhu imaju pristup Ocu.”

U Raspetom i Uskrsnom Kristu također je i središte svega stvorenoga, dakako i naše sretno budućnosti, jer smo - kako Pavao ističe u Ef 1,4-12 - “prije postanka svijeta već izabrani i predodređeni - i snagom njegove krvi otkupljeni”.

Pavao osobno želi obavljati službu naviještanja Božjeg pomirenja ponuđenog u Isusu Kristu cijelom svijetu. Kako sâm ističe u 2 Kor 5,18: “A sve je od Boga koji nas sa sobom pomiri po Kristu i povjeri nam službu pomirenja.” Pavao ne želi naviještati jednu od mnogih povijesnih činjenica u Božjoj ekonomiji spasavanja ljudskog roda.

On poglavito propovijeda, razglašava i tumači preokret, i to najdramatičniji - zapravo svojevrsni novi Božji akt stvaranja koji se, evo, ostvaruje po križu i uskrsnuću Kristovom - Ef 5,17:

“Tako, je li tko u Kristu, nov je stvor. Staro uminu, novo, gle, nastalo!” - A to se onda može označiti kao najistinitija bit same povijesti. Takva pak istina izgleda Židovima, kao što čusmo, “kao sablazan, poganima pak kao ludost”, jer je, kako se čini, riječ o Božjoj slabosti, nemoći i ludosti”. Ali, upravo tako, s apsolutnom snagom krize, tj. istinskog obrata, u Kristovom križu dolazi do izražaja sva “Božja snaga”: “Uistinu, besjeda križa je ludost onima koji propadaju, a nama spašenicima sila je Bož-

ja.” “Pozvanima pak, i Židovima i Grcima (mi propovijedamo) Božju silu i Božju mudrost.” (1 Kor 1,18.24)

Kršćanin - po svojoj biti - jest odsijevanje, zrcaljenje Krista, njegove osobe i primjera. Pavao veli u 2 Kor 5,14: “Jedan za sve umrije, svi dakle umriješe.” To ratificira, potvrđuje vjera, kako se ističe u Rim 6,3 sl.: “Zar ne znate, koji smo god kršteni u Krista Isusa, u smrt smo njegovu kršteni. Krštenjem smo, dakle, zajedno s njime ukopani u smrt, da kao što Krist slavom očevom bi uskrišen od mrtvih i mi tako hodimo u novosti života.”

Život, konkretni život kršćanina to treba pokazivati, obznanjivati, kako Pavao ističe u 2 Kor 4,10: “Uvijek umiranje Isusovo u tijelu pronosimo, da se i život Isusov u tijelu našem očituje.”

A ako se to “Kristovo umiranje” događa iz ljubavi prema meni, kako ističe Pavao u Gal 2,20: “... koji me ljubio i predao samoga sebe za mene”, onda moj odgovor mora biti vjera - tj. totalno predanje, uranjanje u to djelo Sina Božjega, kao što Pavao ističe u prvom dijelu iste rečenice: “Živim, ali ne više ja, nego živi u meni Krist. A što sada živim u tijelu, u vjeri živim u Sina Božjega.”

A neprilike životne, nerazumijevanje okoline, progonstva i sl. - prema Pavlovu naučavanju i primjeru - za kršćanina su odijelo kojim se on diči: “A ja Bože sačuvaj da bih se ičim ponosio osim križem Gospodina našega Isusa Krista, po kojem je meni svijet razapet i ja svijetu” (Gal 6,14).

Tako apostol naroda sv. Pavao!

Neka nam isti Krist - Raspeti i Uskrsli - dadne svoga Duha, da i svaki od nas to može reći - i tako živjeti!